

UNIVERSITATEA DIN TURKU

COLUMNĂ 15

PUBLIKAȚIE A
LECTORATULUI DE LIMBA ROMÂNĂ

decembrie 2001
TURKU

2001 - Anul Constantin Brâncuși

C. BRÂNCUȘI (1876 – 1957)

aforisme

- ♦ Ceea ce vă dăruiesc eu este *bucurie* curată. Contemplați lucrările mele până le vedeți. Cei aproape de Dumnezeu le-au văzut.
- ♦ Săpând neconținut *fântâni interioare*, eu am dat de izvorul vieții fără de bătrânețe.
- ♦ Așa este arta: tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte.
- ♦ Eu niciodată nu mi-am propus să uimesc lumea. Am judecat simplu, așa cum vedeți, și am ajuns la ceva tot simplu, teribil de simplu: la o sinteză care să sugereze ceea ce voiesc să reprezint. Am ajuns să scot din bronz, din lemn și din marmură acel diamant ascuns, *esențialul*.
- ♦ Eu nu am căutat, în toată viața mea, decât *e s e n ț a* zborului! Zborul - ce fericire!
- ♦ Nebuni sunt cei ce socot *lucrările* mele abstracte; ceea ce ei cred că-i abstract este tot ce poate fi mai realist, căci realul nu înseamnă forma exterioară, ci *i d e e a*, *e s e n ț a* lucrurilor.
- ♦ Eu, cu *noul* meu, vin din ceva care este foarte vechi...
- ♦ *Coloana fără sfârșit* este negarea Labyrinthului.
- ♦ *Coloana înfinirii* se aseamănă și cu o plantă exotică la care vor să viseze (veșnic) adolescenții. Sau cu însuși pendulul timpului răsturnat.
- ♦ Elementele *Coloanei* mele *infinite* nu sunt altceva decât *respirația omului, propriul ei ritm*.

C. Brâncuși

Responsabil de număr

Marilena Aldea

Lectoratul de Limba Română
Universitatea din Turku - Turun Yliopisto
Henrikinkatu 2 - FIN - 20014 - Turun Yliopisto
TURKU - FINLANDA

ISSN 0780 - 1262
TURUN YLIOPISTO, DIGIPAINO
TURKU 2002

BRÂNCUȘI – OPERA ȘI IDEILE FUNDAMENTALE

Sculptor de talie europeană, timișoreanul Ingo Glass scrie o carte interesantă despre ecurile operei lui C. Brâncuși în arta plastică a secolului al XX-lea. Bine informat asupra sculpturii din ultimul secol și, totodată, exeget al artei brâncușiene, autorul analizează riguros creația a numeroși sculptori, punând-o în relație cu arta lui C. Brâncuși și demonstrând astfel o îndubitabilă filiație, exemplificată printr-o bogată ilustrație care pune față în față operele lui Brâncuși cu cele ale artiștilor prezenți.

Antologia lui Ingo Glass cuprinde aproximativ trei sute de astfel de imagini, unele surprinzătoare, adunate din creațiile unor artiști din Germania, Franța, Anglia, Italia, Spania, Finlanda, Elveția, Belgia, Olanda, Luxemburg, Polonia, Cehia, România, Ungaria, dar și din Japonia, Chile și Statele Unite.

Autorul expune cu acribie și inteligență multiplele influențe pornite, de-a lungul anilor, din modestul atelier din Fundătura Ronsin, unde Brâncuși și-a meșteșugit de unul singur mobilierul (patul, masa, jilțurile), ca și uneltele, zidindu-și până și vatra și soba. El și-a supus sculpturile unui lent proces de stilizare, grupându-le, uneori, în mod simbolic și așezându-le direct pe podea. Încercând tot felul de noi asamblări în spațiul atelierului său, Brâncuși sfârșește prin a-l transforma pe acesta într-o adevărată operă de artă. În S.U.A., artiști de statura lui Richard Serra, Frank Stella, Carl Andre, Dan Flavin, referindu-se la lucrările și la ambianța atelierului, îl recunosc pe Brâncuși drept incontestabilul părinte al **artei minimaliste**. Altă inițiativă a sa a fost abandonarea piedestalelor stereotipe și convenționale, pentru a le înlocui cu socluri anume create și aflate, astfel, într-o perfectă armonie cu sculpturile pe care urmau să le sprijine, completându-le, întregindu-le, după cum a procedat cu **Adam**, devenit soclul **Evei**, sau, în alt chip, cu **Leda**, care se rotea domol pe soclul ei rotund, în fața unui reflector creator de lumini și umbre. Se poate afirma că Brâncuși, în taină, cu o discreție țărănească, a semnat atunci actul de naștere al **sculpturii cinetice**. După cum, altădată, aparent jucându-se, pune o sculptură ovoidală de marmură într-un săculeț și, numind-o **Sculptură pentru orbi**, semnează actul de naștere al **sculpturii tactile**, încă în 1916.

Sintetizând și coordonând nuanțat confluențele existente, autorul ajunge la concluzia că C. Brâncuși a introdus "cinci inovații decisive pentru plastica secolului al XX-lea" și anume: "**plastica determinatoare de spațiu, plastica simțită ca mișcare, plastica minimală, plastica serială și suprimarea gravitației în plastică**".

Barbu BREZIANU

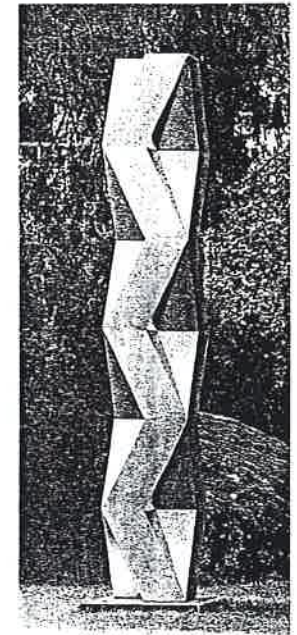
Din Prefața la Ingo Gerhard GLASS, Constantin BRÂNCUȘI și influența sa asupra sculpturii secolului al XX-lea, Constantin BRÂNCUȘI und sein Einfluss auf die Skulptur des 20. Jahrhunderts, Editura /"Vinea"/ Verlag, București, 1998

Influența lui C. Brâncuși în Finlanda

INGO GERHARD GLASS, Constantin Brâncuși și influența sa asupra sculpturii secolului al XX-lea. Traducere de Costin Feneșan, Prefață de Barbu Brezianu, Editura Vinea, București 1998

În această carte, Ingo Glass se referă și la doi artiști finlandezi a căror sculptură vădește înrăurirea lui Brâncuși. **Lars-Gunnar Nordström**, născut în 1924, la Helsinki, își intitulează chiar una dintre lucrări, realizată în 1984, *Hommage à Brancusi*. Ea ne dovedește că Nordström nu prețuiește arta lui Brâncuși doar ca formă de exprimare, ci îi și aduce un cald omagiu. În toate lucrările de la sfârșitul anilor '70 și '80, pe care Nordström le-a intitulat *Secvențe verticale*, poate fi recunoscută în mod evident legitatea de necontestat a *Coloanei infinitului* a lui C. Brâncuși.

Regulile deplasării minimale de elemente geometrice – de exemplu linii care formează pătrate – caracterizează și căutările tânărului artist finlandez **Matti Kujasalo** (născut în 1956, la Helsinki). Stimulat de constructivism, el face experimente cu combinații de linii, care sunt reprezentate prin bare. Acestea sunt dispuse în spațiu în așa fel, încât formează acolo, prin iluzie, pătrate sau dreptunghiuri care evoluează serial spre infinit. Dispunerea acestor noi forme spațiale ne aduce aminte de principiul repetării elementelor din *Coloana infinitului* a lui C. Brâncuși.

173. NORDSTRÖM, Gunar
Secvențe verticale.
Vertikalsequenzen, 1982

Kimmo Kiljunen, *Maailman maat ja liput* (1995)

Statele lumii și drapelele naționale, (2001)

La data de 10 decembrie 2001 a avut loc, la sediul Ambasadei României de la Helsinki, o acțiune de prezentare a traducerii în limba română a cărții deputatului finlandez **Kimmo Kiljunen**, *Statele lumii și drapelele naționale*, la care au fost invitați să participe reprezentanți ai forului legislativ finlandez, ai Ministerului de Externe al Finlandei, șefi de misiune și reprezentanți ai corpului diplomatic acreditat la Helsinki, precum și ziarști.

Domnul **Neagu Udroui**, Ambasadorul României în Republica Finlanda a rostit o alocuțiune introductivă în care a mulțumit celor prezenți pentru participare și a menționat lungă tradiție pe care aparitia de carte o are în România. În acest context a fost subliniată semnificația noii publicații, care, pe lângă valoarea sa documentară, istorică și enciclopedică, reprezintă un pas înainte pe linia apropierei relațiilor româno-finlandeze, amintind că varianta în limba română a cărții *Statele lumii și drapelele naționale* reprezintă prima traducere, actualizată, într-o limbă străină, a titlului original finlandez *Maailman maat ja liput* (1995), dintr-o serie a căreia îi vor urma edițiile în limba bulgară, ungară, rusă, poloneză și engleză.

Doctor în filosofie, deputatul **Kimmo Kiljunen**, în prezent vicepreședinte al Adunării Parlamentare a OSCE, vicepreședintele Marelui Comitet și al Comisiei pentru Politică Externă din Parlamentul Finlandei, a mulțumit părții române pentru sprijinul de care a beneficiat în realizarea cu succes a proiectului acestei traduceri și conducerii Editurii „Monitorul Oficial” pentru calitatea deosebită a cărții. Totodată, a exprimat înalta apreciere pe care o acordă sprijinului primit din partea președinției române a OSCE, Ministerului Afacerilor Externe și Parlamentului României în organizarea cu succes a lansării oficiale a cărții la București, în marja organizării de către președinția română a OSCE a *Reuniunii ministeriale a organizației paneuropene*, din 3-4 decembrie 2001.

De asemenea, deputatul finlandez a menționat eforturile României și rezultatele pozitive înregistrate pe timpul exercitării mandatului președinției OSCE, aprecieri împărtășite atât de oamenii politici din Finlanda cât și de oficialități din politica internațională. În continuare, domnul **Kimmo Kiljunen** a expus pe scurt câteva din motivele care au stat la baza scrierii acestei cărți și a menționat că, în opinia sa, chiar în contextul actual al procesului de globalizare, pe fondul tendințelor de diluare a diferențierilor de ordin național, drapelul național va rămâne în continuare un element de specificitate unic, de individualizare a fiecărui stat și în același timp purtătorul identității naționale a fiecărui popor, membru al marii familii internaționale.

Bogdan NIA

Secretar II la Ambasada României la Helsinki

ZIUA EUROPEANĂ A LIMBILOR

Helsinki, 26 septembrie 2001

Ambasada României de la Helsinki și Lectoratul de Limbă Română din cadrul Universității din Turku au participat la manifestările dedicate *Zilei Europene a Limbilor*, organizate de AEGEE (*Association des Etats Généraux des Etudiants de l'Europe*), prin filiala sa din Helsinki, la data de 26 septembrie 2001. Această organizație studențească, cuprinzând aproximativ 17.000 de membri, din 271 de universități, răspândite în 40 de țări, promovează comunicarea, cooperarea și integrarea tinerilor din Europa, în scopul creării și dezvoltării unei societăți deschise și tolerante. Manifestația aceasta, organizată în cadrul *Anului European al Limbilor*, în colaborare cu alte 50 de filiale ale AEGEE din toată Europa, vrea să demonstreze că toată lumea trebuie să aibă posibilitatea să învețe limbi străine și să beneficieze de avantajele culturale și economice ale cunoașterii lor.

În cadrul acțiunilor din programul zilei, România a participat atât la **Târgul Limbilor Străine**, desfășurat în cadrul Universității din Helsinki – la care au fost prezente alte 20 de țări și organizații –, cât și la secțiunea **Minicursuri de limbă străină (cursuri de 30 de minute)**, care a avut loc la *Centrul pentru Limbi Străine* din cadrul aceleiași instituții academice.

Standul românesc de la **Târgul Limbilor Străine**, organizat sub forma a trei secțiuni distincte – *Istorie și civilizație românească*, *Formarea limbii și a poporului român* și *Oportunități turistice actuale în România* – a suscitat interesul publicului vizitator din Helsinki, care a avut astfel ocazia să cunoască lucruri esențiale despre valorile culturale românești. Pe lângă numeroasele titluri de carte expuse, reviste, cursuri de limba română, broșuri și pliante, au fost puse la dispoziția vizitatorilor, cu sprijinul Lectoratului de Limbă Română de la Turku, și scurte materiale de prezentare, în limba finlandeză, cuprinzând poezii ale poetului național Mihai Eminescu, câteva date despre originea latină și formarea limbii române, precum și informații privind studiul limbii române în Finlanda, prin cursurile organizate la Universitățile din Turku și Helsinki. Cu această ocazie a fost acordat un scurt interviu, transmis în direct de postul național de radio finlandez YLE 1, privind participarea românească la **Târgul Limbilor Străine**.

Minicursul de limba română, pregătit în cadrul Lectoratului de Limba Română și prezentat de studenta **Laura Delicostea** de la Universitatea din Turku, a reușit să trezească interesul pentru română și să întărească convingerile tinerilor în

posibilitățile cunoașterii reciproce. De menționat că majoritatea participanților la cursul de limba română au fost studenți finlandezi cunoscători ai altor limbi romanice, atrași de originea comună și de asemănarea limbii române cu acestea.

SĂPTĂMÂNA EDUCAȚIEI PENTRU ADULȚI

Helsinki, 21 noiembrie 2001

La data de 21 noiembrie 2001, Ambasada României a participat la manifestările din Helsinki dedicate *Săptămânii Educației pentru Adulți*, acțiune cuprinsă în programul manifestărilor din marja *Anului European al Limbilor*.

Organizată cu sprijinul Ministerului Educației din Finlanda și aflată sub înalt patronaj al președintelui Finlandei, doamna Tarja Halonen, *Săptămâna Educației pentru Adulți*, desfășurată în perioada 19-23 noiembrie a.c., a avut drept scop încurajarea studiului limbilor străine de către populația adultă. Unul din principalele mijloace pentru atingerea acestui scop este aprofundarea cunoașterii istoriei, a formării și evoluției diferitelor limbi, dar și a posibilităților concrete existente în spațiul de reședință pentru studierea acestor limbi.

În acest context, pe parcursul perioadei de desfășurare, în funcție de originea și familia lingvistică cărora le aparțin diferitele limbi, au fost desemnate zile speciale dedicate grupurilor de limbi străine.

România și limba română au fost prezentate în ziua de 21 noiembrie a.c., în cadrul zilei dedicate limbilor latine, alături de franceză și italiană. La standul românesc, dotat cu spații de expunere și computer, au fost amenajate atât o expoziție de carte românească, cât și o secțiune specială dedicată prezentării turistice a României. Totodată, în colaborare cu Lectoratul de Limba Română de la Universitatea din Turku, printre materialele întocmite și puse la dispoziția vizitatorilor s-au numărat și prezentări în limba finlandeză privind istoria și formarea limbii române, posibilitățile de studiere a limbii române la Turku și la Helsinki, și un scurt istoric al legăturilor existente de-a lungul timpului între finlandezi și români.

Pe întreaga perioadă de desfășurare a manifestării, pe calculatorul montat la standul românesc a fost instalat programul *A Photographic Journey to Romania*, conținând imagini din toate zonele geografice ale țării, acesta bucurându-se de interesul vizitatorilor finlandezi. Totodată, pe monitorul central existent în sala de expunere, Ambasada a asigurat pe parcursul zilei mai multe prezentări - de câte 30 de minute fiecare - a unor casete video cu imagini însoțite de comentarii din România.

Bogdan NIA

Secretar II la Ambasada României la Helsinki

*DORIM SĂ DIMENSIONĂM ÎN PLAN SUPERIOR
SCHIMBURILE ECONOMICE, CULTURALE,
ȘTIINȚIFICE, EDUCATIVE...*

**Interviu cu E.S. domnul Neagu UDROIU,
ambasador al României în Finlanda și Estonia**

Ne aflăm în sediul Ambasadei României din Helsinki. Clădirea deosebit de elegantă, amintind de albul brâncovenesc, are alura unui conac boieresc și pare extrem de potrivită destinației pe care a primit-o. Suntem în luna noiembrie, iar bucuria noastră este prilejuită nu numai de faptul că, iată, după trei luni avem din nou satisfacția de a călca pe pământ românesc sau de ambianța plăcută creată de sala de primire, care ne adăpostește, generos, de frigul și vântul de afară, obișnuite în aceste locuri, dar, mai cu seamă, de întâlnirea cu **Excelența Sa, domnul Neagu UdROIU**, Ambasador al României în Republicile Finlanda și Estonia.

Trebuie să mărturisim că ne așteptam la o întâlnire mai degrabă formală, în care gazda noastră să încerce să-și sublinieze statutul social printr-o atitudine distantă, chiar oficială. Surpriza ne-a fost cu atât mai mare și mai plăcută cu cât Domnia Sa s-a dovedit a fi un interlocutor agreabil, extrem de apropiat și cultivat, în compania căruia timpul s-a scurs repede. Nici nu am realizat când au trecut minutele, zecile de minute, în fine, mai bine de o oră pe care am petrecut-o împreună. Și, într-adevăr, m-am simțit mult mai aproape de casă, de România, alături de Domnia Sa.

Iată câteva dintre gândurile pe care Domnia Sa a avut amabilitatea să le destăinuie cititorilor revistei noastre :

*- Excelență, v-aș ruga să definiți prioritățile
agendei Dumneavoastră în noua calitate pe care o aveți de
trimis extraordinar și ambasador plenipotențiar al
României în Republica Finlanda și Republica Estonia?*

- Deși n-am făcut o cercetare specială pe această temă - ce se poate transforma, bănuiesc, într-o dizertație - cred în existența unei grile în materie, indiferent unde ar fi ambasada și cine este ambasadorul. Parametrii comuni

înseamnă o foarte bună informare și o înțelegere a ceea ce se întâmplă la tine acasă și în țara în care te afli, un efort fără răgaz de a mijloci o cât mai bună receptare a acestor realități la cele două capete ale drumului. Totul, evident, proiectat pe fundalul intereselor reciproce și al evenimentelor externe în toată diversitatea și complexitatea lor.

Caut să mă circumscriu acestor comandamente procustând în dimensiunea unei zile tot ce poate sprijini intenția și programul meu: lecturi, contacte diplomatice, întâlniri de tot felul, activități preparatorii, analize, sinteze, rapoarte etc. Nimic nou sub soare.

- Cum ați găsit relațiile româno-finlandeze la depunerea scrisorilor Dumneavoastră de acreditare?

- Excelente în plan politico-diplomatic, evolutive pe front cultural, frave în versant economic, inexistente la nivelul schimbului turistic și al traficului cetățenesc non-guvernamental, non-business.

- Cum vă propuneți să dezvoltați legăturile României cu Finlanda și Estonia, în perioada mandatului care v-a fost încredințat de către președintele Ion Iliescu?

- Se cuvine prezervat dialogul la nivel înalt, ca premisă a deschiderilor viitoare. Au fost la Helsinki numai după venirea mea prim-ministrul Adrian Năstase, ministrul de externe Mircea Geoană, ministrul integrării europene Hildegard Puwak. Așteptăm în viitorul previzibil la București pe doamna Tarja Halonen, pe diferiți membri ai cabinetului. Sunt proiectate vizite la nivel înalt în binomul România-Estonia. Se cer văzute toate acestea doar ca un fundament al ansamblului de vectori ce așteaptă să fie vitalizați și valorificați în interesul susținerii și consolidării relațiilor bilaterale.

Vrem să ne cunoaștem mai bine, dorim să dimensionăm în plan superior schimburile culturale, științifice, educative și de altă natură. Dar unitatea de măsură a eficienței muncii diplomatice o dă nivelul schimburilor și cooperării economice.

- Cum își propune România să lărgască sfera relațiilor economice cu Finlanda și Estonia?

- Pe temeiul unor acorduri bine gândite, încurajatoare, stimulatoare pot fi clădite, de către cei interesați - companii, asociații, instituții bancar-financiare, persoane fizice - afaceri. Misiunea diplomatică este un catalizator. Actorii au în noi punctul de sprijin cu care - de ce nu? - pot încerca să răstoarne Universul.

Deocamdată, repet, nu avem motive de entuziasm. În ambele țări, nivelul exporturilor românești este foarte coborât în raport cu așteptările. Nu altfel stau

lucrurile la capitolul investiții. Avem motive să credem într-o redresare a situației pe potrivă realităților din țările noastre și a dorinței reciproce de colaborare.

Ne propunem să dovedim că distanța dintre București și Helsinki, pe de o parte, și București - Tallinn, pe de alta, poate fi constrânsă la modificări în bine. Vom căuta să demonstrăm acomodarea ei, la interesele comune, prin reducere.

- Dat fiind faptul că România dispune de un potențial turistic important, ce credeți că ar trebui făcut pentru a stimula interesul cetățenilor finlandezi și estoniени pentru activități turistice în țara noastră?

- Ce se face totdeauna atunci când ai o marfă de calitate: să-i găsești căutare. Avem datoria de a dovedi că România e o țară ce merită văzută, străbătută cu pasul, cunoscută. Cred în potențialul turistic românesc, așa cum cred în cel puțin două motive ca turistul din arealul baltic să facă drumul până în Carpați și la Marea Neagră: să se documenteze (turism prin cunoaștere și recreere); să se trateze (turism balnear). Se configurează astfel și cele două grupări demografice avute în vedere: vârsta tânără, respectiv, vârsta a treia. Cu prioritate.

Va trebui, pentru aceasta, dusă o activitate de promovare agresivă, cum îi place ministrului român al turismului să spună, susținută și eficientă.

- Ca om de cultură, cum vă veți implica în prezentarea valorilor noastre culturale publicului finlandez?

- Creând evenimentul capabil să dezvelească, la flacăra lui, valorile spirituale românești. Cultura este fluidul ce pretinde doar a-i ieși în cale pentru a te împărtași din lucirile lui diafane. Avem ce promova, avem cu ce ne lăuda. Rezultatul poate fi minat doar de puținătatea ideilor și debilitatea imaginativă. Obiective mărunte promit recoltă insignifiantă. Ne vom feri de ambiții subdimensionate și nu avem de gând, eu și echipa aflată alături de mine, să facem economie de efort și inspirație.

- Finlanda este țară membră a Uniunii Europene. Cum vă propuneți să cointeresați Helsinkiul în vederea asistenței multilaterale pentru România, astfel încât Bucureștiul să parcurgă mai ușor drumul spre comunitatea europeană?

- De când lumea, adevăratele elaborări au loc, în fiecare caz în parte, în capitala țării. Misiunile diplomatice sunt mecanisme articulate pentru a transfera

în realitate principii, norme, obiective cu diferite orizonturi de așteptare. Vă pot asigura că Bucureștiul vede în Helsinki un colaborator de valoare în susținerea tempoului de parcurs către Uniunea Europeană și are semnale încurajatoare cu privire la această investiție de încredere. Datoria mea este să evaluez mesajele, biunivoc, să le monitorizez traseul, să mijlocesc perceperea acestora și să contribui la valorizarea lor.

- Care sunt gândurile Dumneavoastră pentru comunitatea românească trăitoare - temporar sau permanent - în Finlanda și Estonia?

- Rog pe fiecare vorbitor de limba română din aceste țări să mă privească ceea ce sunt: un interlocutor oricând abordabil, ce-l pot întâlni în incinta ambasadei - rețineți, teritoriu românesc - la bibliotecile cu carte românească, atâtea câte sunt, la biserică, în spațiile menite să găzduiască manifestări culturale ori de altă natură, la stadion, pe stradă sau la el acasă. Ori la ei acasă.

- Există vreo întrebare pe care nu v-am adresat-o și la care ați dori să răspundeți?

- Mare parte din viața mea am consumat-o punând întrebări și notând răspunsuri. Pot fi crezut pe cuvânt când spun că nu a fost inventat interviul care să cuprindă toate întrebările posibile. De aici și formula ce o împărtășesc, vorba cuiva: mai e și mâine o zi!

- Vă mulțumesc pentru interviul acordat și vă doresc succes deplin în activitatea Dumneavoastră.

Helsinki, noiembrie 2001

*A prezentat și a consemnat
Silviu MILOIU
asistent la Facultatea de Științe Umaniste,
Universitatea "Valahia" Târgoviște*

Ziua Națională a României în Finlanda

În suta de manifestări dedicate **Zilei Naționale a României** în Finlanda s-au înnumărat și concertele susținute la Helsinki de un grup de tineri instrumentiști ai Liceului de Artă „Marin Sorescu” din Craiova. Cei cinci elevi instrumentiști, cu un bogat palmares artistic, laureați ai multor concursuri naționale și internaționale – pianistele **Rebeca Omordia** și **Magdalena Cichirdan**, violoniștii **Sebastian Tegzeșiu** și **Dan-Ștefan Predoi**, cărora li s-a adăugat **Bogdan Pop** la xilofon - au evoluat în trei concerte organizate de Ambasada României la Helsinki. În programul manifestărilor au figurat piese de virtuozi din patrimoniul muzical național și internațional, din care nu au lipsit G. Enescu, G. Dinicu, B. Bartok, W. A. Mozart, F. Kreisler, A. Corelli, R. Schumann, H. Wieniawski, precum și Jean Sibelius.

Primul concert a avut loc în ziua de 26 noiembrie 2001, la „Valkoinen Sali” din Helsinki și a fost destinat membrilor comunității românești din Finlanda, membrilor Asociației de Prietenie Finlanda-România, precum și publicului larg finlandez. Interpretării concertistice de excepție, măiestriei interpretative de care au dat dovadă tinerii craioveni li s-a adăugat acustica deosebită a sălii de concert, astfel încât spectacolul a fost o adevărată sărbătoare pentru cei prezenți. Aplauzele prelungite și buchetele de flori oferite artiștilor au întregit atmosfera sărbătorească a spectacolului.

Al doilea concert a avut loc în ziua de 28 noiembrie a.c. în monumentală încăpere a „Bisericii-în-Piatră”, impresionant lăcaș de regăsire spirituală, dar și important centru al vieții culturale finlandeze. Publicul spectator prezent, din care au făcut parte, de această dată, și reprezentanți ai corpului diplomatic acreditat la Helsinki, și oficialități finlandeze, a răsplătit prin aplauze îndelungi și flori talentul interpretativ al tinerilor craioveni.

Al treilea concert a avut loc în ziua de 30 noiembrie a.c., fiind organizat în sala de festivități a Liceului de Artă „Ressu” din Helsinki, publicul spectator fiind format acum din peste 250 de studenți și profesori ai acestei instituții de învățământ, precum și din numeroși studenți ai Academiei de Muzică „Jean Sibelius”.

Tinerii elevi din România au participat, în după-amiaza zilei de 30 noiembrie a.c., la recepția dedicată **Zilei Naționale a României**, oferind un scurt program de muzică românească și colinde tradiționale de sărbători, spre încântarea celor prezenți.

Manifestările concertistice românești au figurat în programul cultural publicat în paginile ziarului „Helsingin Sanomat”, al revistei „Kirkko Kaupunki” (publicație editată de Biserica Luterană Finlandeză), în anunțurile publicitare de pe postul național de radio „YLE”, precum și pe internet, la secțiunea programelor culturale din capitala finlandeză.

*Bogdan NIA
Secretar II la Ambasada României la Helsinki*

***Tineri și talentați traducători,
intelectuali dedicați apropierii dintre culturi***

ALEKSIS KIVI (1834 – 1872)

SUNNUNTAI

Mä muistan sen lempeän laakson,
Ainiaan muistan sen,
Mis istuin ma neitoni kanssa,
Hellästi syleillen;
Ja kiirehti kesänen päivä,
Sunnuntaipäivä tyyni.

Me varjossa valkean tuomen
Istuimme ruohistos
Ja allamme kimmelsi järvi
Paisteessa auringon,
Ja loiskelit Ahtolan immet
Kultasel rantasannal.

Sen toisella rannalla seisoi
Temppeli korkea,
Siel kuulimme virsien veisun
Ihanast huokaavan,
Ja viimein, kuin jumalten maasta,
Temppelin kello pauhas.

Ja katselin kaukasta vuorta
Ylhäällä pohjoses
Kuin ihmeellist Onnelan maata. –
Unien kangastus!
Kosk impeni sylissäin istui
Temppelin kellon pauhus.

DUMINICĂ

Mi-aduc aminte valea-aceea blândă,
mereu mi-aduc aminte;
pe iarbă, cu fecioara mea plâpândă
ne-mbrățișam cuminte,
și-n vară, ziua alerga spre veșnicie,
Duminică să fie.

La umbră de cireș albit de păsări
pe iarbă noi stăteam ...
Priveam spre lacul cu luciri de flăcări
spre soare noi priveam,
cum nimfele, pe țarm, săltau zglobiu
nisipul auriu.

Pe celalt mal, ne priveghea cu anii,
un templu `nalt, sfidând,
acolo auzeam în cântec psalmii
spre ceruri suspinând,
și, răsuna din lumea zeului,
clopotul templului ...

Priveam spre muntele îndepărtat,
spre nord priveam nostalgic ...
Tărâm al Fericii, minunat,
Tărâm de visuri, magic!
Și, ascultam, cu fata mea în suflet,
al templului răsunset!

Mut vait oli impeni kaino,
Katsahtain korkuuteen,
Ja poskellans kyynele kiiksi
Helmenä kirkaana.
Mun käteni ihanast eksyi
Kiharains mustaan yöhön.

Niin vietimme lempeäs laaksos
Päivämme autuaan;
Me varjossa valkean tuomen
Istuimme ruohistos
Ja lähene kesänen ehtoo,
Sunnuntai-ehtoo tyyni.

SUOMENMAA

Maa kunnasten ja laaksoen,
Mi on tuo kaunoinen?
Tuo hohteas kesäpäivien,
Tuo loisteas pohjan tulien,
Tää talven, suven ihana,
Mi onpi soma maa?

Siel tuhansissa järvissä
Yön tähdet kimmeltää
Ja kanteleitten pauhina
Siel kaikuu ympär kallioi
Ja kultanummen hongat soi:
Se onpi Suomenmaa.

En milloinkaan mä unohtas
Sun lempeet taivastas,
En tulta heljän aurinkos,
En kirkast kuuta kuusistos,
En kaskiesi sauvua
Päin pilviin nousevaa.

Dar, draga mea tăcea cu sfiiciune,
`nălțimile privind ...
Iar printre gene-i strălucea o perlă
pe-obrazu-i lunecând ...
Prin noaptea despletită-a pletelor
rătăceam visător ...

Astfel, în blânda vale-a tinereții,
ferice petreceam ...
La umbră de cireș albit de păsări,
pe iarbă adăstam
și-n vară, ziua alerga spre veșnicie,
Duminică să fie.

ȚARA FINLANDEI

Ce-ntruchipări de idealuri
e-acest tărâm, cu văi și dealuri,
cu zori de vară ireală,
cu strălucire boreală,
cu ierni albastre, veri arzând ...
Ce nume porți, pământ?

Acolo, în oglinzi de lacuri
stelele strălucesc de veacuri ...
Acolo, printre stânci, cu jale,
răsună kantele, pe cale,
și-n câmp de aur, pini răsună;
E Finlanda străbună ...

Nicicând să uit nu aș putea
albastru-ți cer, privirea ta,
a soarelui lumină blândă,
nici luna prin molizi lucindă,
nici focul viu, înnoitor,
`nălțându-se la nor ...

Viherjäisel laatialla,
Mis ei seinät hämmennä,
Tähtiteltin korkeen alla
Käyskelen ja laulelen,
Ja kaiku ympäri kiirii.

Kenen ääni kiirii siellä?
Metsän immen lempeän;
Liehtarina miehen tiellä
Hienohelma hyppelee,
Ja kultakiharat liehuu.

Ihana on täällä rauha,
Urhea on taistelo:
Myrsky käy ja metsä pauhaa,
Tulta iskee pitkäinen
Ja kuusi ryskyen kaatuu.

Metsän poika tahdon olla,
Sankar jylhän kuusiston,
Tapiolan vainiolla
Karhun kanssa painii yön,
Ja mailma unholaan jääköön.

Pe-al pădुरii covor verde,
Unde nu umbresc pereții,
Merg, și cânt, și mă pot pierde.
Stele, cer sunt cortul vieții.
Și ecoul se grăbește împrejur, să mă
dezmierde.

Dar ce glas grăbit tresare?
E-a pădुरii dulce fată.
Pe-a bărbatului cărare
Aleargă atrăgătoare,
Cu zulufi de aur, saltă...

Pacea e aici visare.
Lupta-i bravă, vitejească;
Urlă codrul, vuiet mare,
În furtună pământescă;
Și, trosnind, molidul moare.

Fiu al codrilor să fiu,
Și-al molizilor sălbatici
Pe-al lui Tapio câmp viu
Lupt cu urșii cei zănatici
Și las lumea în pustiu ...

*Versiunea în limba română de
Maria Magdalena PELTOLA*

Fotografii din Finlanda

În București, la Galeria SPACE a Centrului Internațional de Artă Contemporană, s-a deschis, pe 25 septembrie 2001, o expoziție de fotografie a artistului finlandez **TIMO KELARANTA**. Vernisajul a avut loc în prezența E.S. domnului **Pekka Harttila**, ambasadorul Finlandei în România și a doamnei **Maria Rus-Bojan**, director al Centrului Cultural SINDAN, organizatorii acestei manifestații. Ambasadorul Finlandei la București, domnul Pekka Harttila, a vorbit despre școala finlandeză de fotografie, despre buna colaborare cu mediile culturale românești și, mai ales, despre pasiunea lui Timo Kelaranta pentru România. Artistul, născut în 1951, este profesor la Academia de Artă și Design din Helsinki, și se remarcă prin calitatea și frecvența constantă a expozițiilor sale de fotografie.

Din Dilema, Anul IX, nr. 449, 5-11 oct. 2001

Tineri și talentați traducători, studenți ai Lectoratului de Limba Română

MONASTIREA ARGEȘULUI ARGEȘIN LUOSTARI*

Pe Argeș în gios,
Pe un mal frumos,
Negru-vodă trece
Cu tovarăși zece :
Nouă meșteri mari,
Calfe și zidari
Și Manoli – zece,
Care-i și întrece.
Merg cu toți pe cale
Să aleagă-n vale
Loc de monastire
Și de pomenire.
Iată cum mergea
Că-n drum agiungea
Pe-un biet ciobănaș,
Din fluier doinaș,
Și cum îl videa,
Domnul îi zicea :
– „Măndre ciobănaș
Din fluier doinaș,
Pe Argeș în sus
Cu turma te-ai dus,
Pe Argeș în gios
Cu turma ai fost.
Nu cumv-ai văzut,
Pe unde-ai trecut,
Un zid părăsit
Și neisprăvit,
La loc de grindis,
La verde-aluniș ?”
– „Ba, doamne, -am văzut,
Pe unde-am trecut,
Un zid părăsit

Alas Argeș-jokea,
pitkin rantaa kaunista
käypi Musta-ruhtinas
kymmenen toverin kans’,
yhdeksän suuren mestarin,
kisällin ja muurarin.
Kymmenes Manoli ompi
muita paljon taitavampi.
Kulkee tietä miehineen
alas laaksoon löytääkseen
pyhän sijan luostarille
muistopaikan vainajille.
Katso, kuinka kulkivat,
matkalla jo saavuttivat
paimenpoikaa poloista
joka soitti huilua.
Heti hänet nähdessään
alkoi herra lausumaan:
– ”Kaunis paimenpoikanen,
huiluasi soitellen
sa ylävirtaan taivalsit
laumaas’ sinne johdatit;
sa alavirtaan palasit
laumaas’ täällä paimensit.
Et sattunut oo näkemään,
miss’ vaeltanut oletkaan,
muurin keskeneräisen,
vanhan, autioituneen,
miss’ parruja vain pystyss’ on
luona vehreen puistikon?”
– ”Kyllä, herra, olen nähnyt,
missä olen vaeltanut,
muurin keskeneräisen,

* “Argeș” lausutaan [Ardzeș]

Și neisprăvit.
 Căni, cum îl väd,
 La el se răpăd
 Și latră-a pustiū
 Și urlă-a morțiu.”
 Cât îl auzea,
 Domnu-nveselea
 Și curând pleca,
 Spre zid apuca
 Cu nouă zidari,
 Nouă meșteri mari
 Și Manoli – zece,
 Care-i și întrece.
 – „Iată zidul meu !
 Aici aleg eu
 Loc de monastire
 Și de pomenire.
 Deci voi, meșteri mari,
 Calfe și zidari,
 Curând vă siliți
 Lucrul de-l porniți
 Ca să-mi rădicați,
 Aici să-mi durați
 Monastire naltă
 Cum n-a mai fost altă,
 Că v-oi da averi,
 V-oi face boieri,
 Iar de nu, apoi
 V-oi zidi pe voi,
 V-oi zidi de vii
 Chiar în temelii !”
 Meșterii grăbea,
 Sfările-ntindea,
 Locul măsură,
 Șanțuri largi săpa
 Și mereu lucra,
 Zidul rădica,
 Dar orice lucra,
 Noaptea se surpa !
 A doua zi iar,
 A treia zi iar,
 A patra zi iar
 Lucra în zadar !
 Domnul se mira
 Ș-apoi îi mustra,
 Ș-apoi se-ncrunta

vanhan, autioituneen.
 Koirat kun sen näkevät,
 sitä kohti ryntäävät
 ja autiutta haukkuvat
 ja kuolemaa ne ulvovat.”
 Herra, tämän kuullessaan,
 kovin oli riemuissaan,
 ja hän pian matkaan lähti
 vanhaa muuriansa kohti
 kera yheksän muurarin,
 yheksän suuren mestarin.
 Kymmenes Manoli ompi
 muita paljon taitavampi.
 – ”Muuriani katsokaa!
 Tähän aion perustaa
 pyhän sijan luostarille,
 muistopaikan vainajille.
 Näin te, suuret mestarit,
 kisällit ja muurarit,
 yhdessä kaikki ponnistelkaa,
 työhön käykää, uurastakaa.
 Minulle kohottakaa,
 tähän paikkaan laittakaa
 luostari niin mahtava,
 ett’ei oo sille vertaista,
 niin annan teille aarteiden,
 ja pajareita teistä teen.
 Vaan kirkko jollei kohoa
 niin teistä teen ma muuria
 ja elävältä asetan
 aivan muurin perustaan!”
 Mestarit siis kiirehtivät,
 köysiänsä levittivät,
 koko paikan mittasivat,
 ojat suuret kaivelivat,
 tauotta he ahersivat,
 muuriansa korottivat.
 Vaan päivällä mink’ rakensi,
 yön tullen kaikki romahti!
 Näin toinen päivä samaten,
 näin kolmas päivä samaten,
 näin neljäs päivä samaten
 siis aivan turhaan puurtaen!
 Herra tätä kummasteli,
 mestareita moitiskeli,
 sitten otsaa kurtisti

Și-i amenința
 Să-i puie de vii
 Chiar în temelii !
 Meșterii cei mari,
 Calfe și zidari
 Tremura lucrând,
 Lucra tremurând
 Zi lungă de vară,
 Ziua pân-în seară ;
 Iar Manoli sta,
 Nici că mai lucra,
 Ci mi se culca
 Și un vis visa,
 Apoi se scula
 Ș-astfel cuvânta :
 – „Nouă meșteri mari,
 Calfe și zidari,
 Știți ce am visat
 De când m-am culcat ?
 O șoaptă de sus
 Aievea mi-a spus
 Că orice-am lucra,
 Noaptea s-a surpa
 Pân-om hotărî
 În zid de-a zidi
 Cea-ntăi soțioară,
 Cea-ntăi sorioară,
 Care s-a ivi
 Mâni în zori de zi,
 Aducând bucate
 La soț ori la frate.
 Deci dacă vroiti
 Ca să isprăviți
 Sfânta monastire
 Pentru pomenire,
 Noi să ne-apucăm
 Cu toți să giurăm
 Și să ne legăm
 Taina s-o păstrăm ;
 Ș-orice soțioară,
 Orice sorioară
 Mâni în zori de zi
 Întăi s-a ivi,
 Pe ea s-o jertfim,
 În zid s-o zidim !”
 Iată, -n zori de zi,

ja kovin heitä uhkaili,
 ett’ elävältä asettaa
 heidät muurin perustaan!
 Näin nuo suuret mestarit
 kisällit ja muurarit,
 puursivat he vapisten,
 vapisivat puurtaen
 pitkän päivän kesäisen,
 aamust’ illan pimeyteen.
 Mutt’ Manoli, hän seisoi vain,
 ei enää ahertanut lain,
 vaan hän kävi nukkumaan,
 unta näki nukkuisaan.
 Sitten heräs puhumaan
 ja näin alkoi lausumaan:
 – ”Hoi, te suuret mestarit,
 kisällit ja muurarit!
 Tiedätekö, mitä näin,
 kun mä olin unissain?
 Kuiskaus tuo taivainen
 mulle sanoi totuuden:
 Ett’ päivällä mink’ rakentaa,
 yön tullen kaikki romaktaa
 kunnes viimein päättämme,
 ett’ muurihin me muuraamme
 ensimmäisen vaimosen,
 ensimmäisen sisaren,
 joka tänne ilmaantuu,
 kun uusi huomen kirkastuu
 ruokaa tänne tuodakseen
 miehelleen tai veljelleen.
 Siispä jos me tahdomme,
 ett’ vihdoin valmiiksi’ saatamme
 tämän pyhän luostarin,
 muistopaikan vainajain,
 yhdessä nyt lupaamme,
 valan pyhän vannomme,
 täten siihen sitoudumme,
 salaisuuden säilyttämme,
 ett’ ken vaimo tahansa
 ja ken sisko hyvänsä,
 kun uusi huomen kirkastuu,
 ensin tänne ilmaantuu,
 hänet sitten uhraamme
 ja muurihin me muuraamme!”
 Katso, aamu sarasti,

Manea se trezi,
 Ş-apoi se sui
 Pe gard de nuiele,
 Şi mai sus, pe schele,
 Şi-n câmp se uita,
 Drumul cerceta.
 Când, vai! ce zărea ?
 Cine că venea ?
 Soţioara lui,
 Floarea câmpului !
 Ea s-apropia
 Şi îi aducea
 Prânz de mâncătură,
 Vin de băutură.
 Cât el o zărea,
 Inima-i sărea,
 În genunchi cădea
 Şi plângând zicea :
 ”Dă, Doamne, pe lume
 O ploaie cu spume,
 Să facă pâraie,
 Să curgă şiroaie,
 Apele să crească,
 Mândra să-mi oprească,
 S-o oprească-n vale,
 S-o-ntoarcă din cale !”
 Domnul se-ndura,
 Ruga-i asculta,
 Norii aduna,
 Ceriu-ntuneca.
 Şi curgea deodată
 Ploaie spumegată
 Ce face pâraie
 Şi îmflă şiroaie.
 Dar oricât cădea,
 Mândra n-o oprea,
 Ci ea tot venea
 Şi s-apropia.
 Manea mi-o videa,
 Inima-i plângea,
 Şi iar se-nchina,
 Şi iar se ruga :
 ”Sufală, Doamne, -un vânt,
 Sufală-l pe pământ,
 Brazii să-i despoaie,
 Paltini să îndoiaie,

Maneakin heräsi
 ja sen jälkeen kiipesi
 ylös pajuaidalle,
 telineiden huipulle.
 Niittyä sielt' katseli,
 polkuakin tarkkaili,
 kun – voi! – mitä näkikään?
 Kenen tietä tulevan?
 Oman nuoren vaimosen,
 niityn kaunokkukasen!
 Lähestyi hän aina vaan,
 toi Manealle mukanaan
 syötäväksi särvintä
 ja juotavaksi viiniä.
 Manea sen nähdessään
 viillon tunki rinnassaan,
 polvillensa lankesi
 ja itkien näin laushti:
 ”Anna, herra, maailmaan
 rankkasade virtaamaan,
 purot mi saa tulvimaan,
 norot kaikki juoksemaan,
 vedet jotta paisuvat,
 kultain seisahduttavat,
 laaksoon pysähdyttävät,
 tieltään takas' kääntävät!”
 Herra häntä säälien
 Manean kuul' rukouksen,
 pilvet kokoon keräsi,
 taivaankannen pimensi.
 Pian alkoi taivaasta
 rankkasade virrata.
 Puroja se muodosti,
 norot kaikki paisutti.
 Mutt' vaikk' kuin ois satanut,
 ei kultaa seisahduttanut,
 vaan hän jatkoi kulkuaan
 lähestyen aina vaan.
 Manea hänt' katseli,
 sydämensä vaikersi.
 Taas polvillensa langeten
 hän uuden lausui rukouksen:
 ”Herra, tuuli lähetä,
 päälle maan se puhalla,
 kuusimetsät riisumaan,
 vaahterat taivuttamaan,

Munţii să răstoarne,
 Mândra să-mi întoarne,
 Să mi-o-ntoarne-n cale,
 S-o ducă devală !”
 Domnul se-ndura,
 Ruga-i asculta
 Şi sufla un vânt,
 Un vânt pre pământ,
 Paltini că-ndoia,
 Brazii că despoia,
 Munţii răsturna,
 Iară pe Ana
 Nici c-o înturna !
 Ea mereu venea,
 Pe drum şovăia
 Şi s-apropia
 Şi, amar de ea,
 Iată c-agiungea !
 Meşterii cei mari,
 Calfe şi zidari,
 Mult înveselea
 Dacă o videa,
 Iar Manea turba,
 Mândra-şi săruta,
 În braţe-o lua,
 Pe schele-o urca,
 Pe zid o punea
 Şi, glumind, zicea :
 – „Stăi, mândruţa mea,
 Nu te spăria,
 Că vrem să glumim
 Şi să te zidim !”
 Ana se-ncredea
 Şi vesel râdea.
 Iar Manea ofta
 Şi se apuca
 Zidul de zidit,
 Visul de-implinit.
 Zidul se suia
 Şi o cuprindea
 Pân' la gleznişoare,
 Pân' la pulpişoare,
 Iar ea, vai de ea,
 Nici că mai râdea,
 Ci mereu zicea :
 – „Manoli, Manoli,

vuoret nurin kääntämään,
 kultani käännyttämään,
 tieltänsä pois saattamaan,
 takas' laaksoon johtamaan!”
 Herra häntä säälien
 Manean kuul' rukouksen,
 myrskytuulen lähetti,
 päälle maan sen puhalsi;
 se vaahteroita taivutti,
 ja kuusimetsät paljasti,
 käänsi nurin vuoria,
 mutt' ei Annaa poloista
 tieltään saanut kääntymään!
 Vaan hän jatkoi kulkuaan
 horjhdellen tullessaan,
 lähestyen aina vaan.
 Ja, voi häntä poloista,
 katso, ehti saapua!
 Ja nuo suuret mestarit,
 kisällit ja muurarit,
 kovasti he iloitsi,
 Annan kun he havaitsi.
 Vaan Manea raivosi;
 kultaansa hän suuteli,
 pitkään vielä syleili,
 telineille nostatti.
 Muurin päälle laittaen
 laushti hän kujeillen:
 – ”Kuule, kultaseni mun,
 säikkyä ei pidä sun,
 leikkiä vain tahdomme,
 sut ett' tähän muuraamme!”
 Anna, heitä uskoen,
 leikkiin ryhtyi nauraen.
 Mutt' Manea huokaisi,
 työnsä raskaan aloitti.
 Muuria hän muurasi,
 untansa näin toteutti.
 Alkoi muuri kohota,
 Annaa sisään sulkea.
 Kohosi se nilkkoihin,
 kohosi se pohkeisiin.
 Mutt' voi Annaa poloista,
 enää hänt' ei naurata,
 Vaan hän sanoo tauotta:
 – ”Manoli, Manoli,

Meştere Manoli !
 Agiungă-ți de șagă,
 Că nu-i bună, dragă.
 Manoli, Manoli,
 Meştere Manoli !
 Zidul rău mă strânger,
 Trupușoru-mi frânger !”
 Iar Manea tăcea
 Și mereu zidea ;
 Zidul se suia
 Și o cuprindea
 Pân’ la gleznișoare,
 Pân’ la pulpișoare,
 Pân’ la costișoare,
 Pân’ la țâțișoare.
 Dar ea, vai de ea,
 Tot mereu plânger
 Și mereu zicea :
 – „Manoli, Manoli,
 Meştere Manoli !
 Zidul rău mă strânger,
 Țâțișoara-mi plânger,
 Copilașu-mi frânger !”
 Manoli turba
 Și mereu lucra.
 Zidul se suia
 Și o cuprindea
 Pân’ la costișoare,
 Pân’ la țâțișoare,
 Pân’ la buzișoare,
 Pân’ la ochișori,
 Încât, vai de ea,
 Nu se mai videă,
 Ci se auzea
 Din zid că zicea :
 – „Manoli, Manoli,
 Meştere Manoli !
 Zidul rău mă strânger,
 Viața mi se stinge !”
 Pe Argeș în gios,
 Pe un mal frumos
 Negru-vodă vine
 Ca să se închine
 La cea monastire,
 Falnică zidire,
 Monastire naltă,

mestari Manoli!
 riittäköön jo pila sulle,
 hyvää ei tee, rakas, mulle.
 Manoli, Manoli,
 mestari Manoli!
 Kovin muuri puristaa,
 ruumiini se musertaa!”
 Vaan Manea vaikenii,
 lakkaamatta muurasi.
 Alkoi muuri kohota,
 Annaa sisään sulkea.
 Kohosi se nilkkoihin,
 kohosi se pohkeisiin,
 kohosi se kylkihin,
 kohosi se rintoihin.
 Mutt’ voi Annaa poloista,
 itkust’ ei tuu loppua,
 vaan hän sanoo tauotta:
 – ”Manoli, Manoli,
 mestari Manoli!
 Kovin muuri puristaa,
 rintani mun vaikertaa,
 lapsoseni musertaa!”
 Manoli vain raivosi,
 lakkaamatta ahersi.
 Alkoi muuri kohota,
 Annaa sisään sulkea.
 Kohosi se kylkihin,
 kohosi se rintoihin,
 kohosi se huulihin,
 kohosi se silmiin
 rakkaan Annan, poloisen,
 näkyvistä peittäen;
 enää kuului hiljainen
 ääni muurist’ sanoen:
 – ”Manoli, Manoli,
 mestari Manoli!
 Kovin muuri puristaa,
 henkeni mun sammuttaa!”
 Alas Argeș-jokea,
 pitkin rantaa kaunistaa,
 saapuu Musta-ruhtinas,
 Valakian valtias,
 muuriansa katsomaan,
 kumartamaan kirkkooaan,
 luostariaan mahtavaa,

Cum n-a mai fost altă.
 Domnul o privea
 Și se-nveselea
 Și astfel grăia :
 – „Voi, meșteri zidari,
 Zece meșteri mari,
 Spuneți-mi cu drept,
 Cu mâna pe pept,
 De-aveți meșterie
 Ca să-mi faceți mie
 Altă monastire
 Pentru pomenire,
 Mult mai luminoasă
 Și mult mai frumoasă ?”
 Iar cei meșteri mari,
 Calfe și zidari,
 Cum sta pe grindis,
 Sus pe coperis,
 Vesel se mândrea
 Ș-apoi răspundea :
 – „Ca noi, meșteri mari,
 Calfe și zidari,
 Alții nici că sânt
 Pe acest pământ !
 Află că noi știm
 Oricând să zidim
 Altă monastire
 Pentru pomenire,
 Mult mai luminoasă
 Și mult mai frumoasă !”
 Domnu-i asculta
 Și pe gânduri sta,
 Apoi porunceă
 Schelele să strice,
 Scări să le rădice,
 Iar pe cei zidari,
 Zece meșteri mari,
 Să mi-i părăsească,
 Ca să putrezească
 Colo pe grindis,
 Sus pe coperis.
 Meșterii gândeă
 Și ei își făcea
 Aripă zburătoare
 De șindrili ușoare.
 Apoi le-ntindeă

jolle ei oo vertaista.
 Herra sitä katseli
 suuresti siit’ iloitsi
 ja näin sitten lausahti:
 – ”Te mestarimuurarit,
 kaikki suuret mestarit,
 mulle totuus sanokaa,
 käsi syömmell’ vastatkaa,
 onko teillä taitoa,
 osaatteko rakentaa
 toisen pyhän luostarin,
 muistopaikan vainajain,
 paljon tätä valoisamman,
 ja myös paljon kaunihimman?”
 Ja nuo suuret mestarit,
 kisällit ja muurarit,
 lepäellen parruilla,
 ylähällä, katolla,
 iloitsina ylpeilivät
 ja näin hälle vastasivat:
 – ”Kuin me, suuret mestarit,
 kisällit ja muurarit,
 ei oo olemassakaan
 muita päällä tämän maan!
 Osaamme, se tietäkää,
 milloin vaimen pystyttää
 toisen pyhän luostarin,
 muistopaikan vainajain,
 paljon tätä valoisamman
 ja myös paljon kaunihimman!”
 Herra heitä kuunteli,
 mietteihinsä vaipusi;
 lopulta hän määräsi
 telineet ett’ puretaan,
 tikkahat pois nostetaan
 ja ett’ nämä muurarit,
 kaikki suuret mestarit,
 heidät että hylätään,
 maatumaan vain jätetään,
 ylös, tuonne parruille,
 kirkon katon harjalle.
 Mestarit nuo mieltivät,
 itsellensä tekivät
 lentäviä siipiä
 kattopaanuist’ keveitä.
 Sitten niitä levittivät

Și-n văzduh sărea,
 Dar pe loc cădea,
 Și unde pica,
 Trupu-și despica.
 Iar bietul Maoli,
 Meșterul Manoli,
 Când se încerca
 De-a se arunca,
 Iată c-auzea
 Din zid că ieșea
 Un glas nădușit,
 Un glas mult iubit,
 Care greu gemea
 Și mereu zicea :
 – „Manoli, Manoli,
 Meștere Manoli !
 Zidul rău mă strânge,
 Țățișoara-mi plânge,
 Copilașu-mi frânge,
 Viața mi se stinge !”
 Cum o auzea,
 Manea se pierdea,
 Ochii-i se-nvelea ;
 Lumea se-ntorcea,
 Norii se-nvârtea,
 Și de pe grindis,
 De pe coperiș,
 Mort bietul cădea !
 Iar unde cădea
 Ce se mai făcea ?
 O fântână lină,
 Cu apă puțină,
 Cu apă sărată,
 Cu lacrimi udată !

Alecsandri, pp. 186-192

*Suomenkielinen versio / versiunea finlandeză de Laura DELICOSTEA ja / și Marco PRIBILLA
 Studenți la Universitatea din Turku*

ilmoihin he hyppäsivät
 mutta oitis putosivat;
 mihinpä he lankesivat,
 vartalonsa halkaisivat.
 Vaan onneton Manoli,
 mestarimme Manoli,
 kun myös hänkin yritti,
 heittäytyä halusi,
 katso, sattui kuulemaan
 muurista näin tulevan,
 äänen kovin vaimean,
 äänen, oi, niin rakkahan
 mi raskahasti vaikersi
 ja lakkaamatta toisteli:
 – ”Manoli, Manoli,
 mestari Manoli!
 kovin muuri puristaa,
 rintani mun vaikertaa,
 lapsoseni musertaa
 henkeni mun sammuttaa!”
 Manea sen kuullessaan
 menetti niin maltiaan,
 silmiss’ että sumeni,
 maailmansa kääntyi,
 pilvet nurin pyörähti;
 sitten sieltä parruilta,
 ylhäältä’ kirkon katolta,
 kuolleen’, parka, putosi!
 Mihinpä hän lankesi,
 mikä siitä kumpusi?
 Pieni kaivo hiljainen,
 joss’ on vesi vähäinen,
 joss’ on vesi suruinen,
 kyynelistä suolainen!

*Tineri și talentați traducători,
 studenți ai Lectoratului de Limba Română*

VASILE ALECSANDRI (1821-1890)

GERUL

Gerul aspru și sălbatic strânge-n brațe-i cu jălire
 Neagra luncă de pe vale care zace-n amorțire;
 El ca pe-o mireasă moartă o-ncunună despre zori
 C-un văl alb de promoroacă și cu țurțuri lucitori.

Gerul vine de la munte, la fereastră se oprește,
 Și, privind la focul vesel care-n sobe strălucește,
 El depune flori de iarnă pe cristalul înghețat,
 Crini și roze de zăpadă ce cu drag le-a sărutat.

Gerul face cu-o suflare pod de gheață între maluri,
 Pune streșinelor casei o ghirlandă de cristaluri,
 Iar pe fețe de copile înflorește trandafiri,
 Să ne-aducă viu aminte de-ale verii înfloriri.

Gerul dă aripi de vultur cailor în spumegare
 Ce se-ntrec pe câmpul luciu, scoțând aburi lungi pe nare.
 O ! tu, gerule năprasnic, vin’, îndeamnă calul meu
 Să mă poarte ca săgeata unde el știe, și eu !

HALLA

Pureva halla sulkee syliinsä mustan tasangon
 Joka lepää liikkumattomana kohmeessa laakson;
 Aamun koitteessa halla peittää sen kuin kuolleen morsiamen
 Huurreharson ja kimaltelevan jään sen päälle laskien.

Halla tulee vuorilta, pysähtyy taakse ikkunan,
Näkee uunissa iloisen tulen välkkyvän ja tanssivan,
Se painaa jäätyneeseen ikkunalasiin kuurankukkia,
Hellästi siihen suutelee liljoja ja ruusuja lumisia.

Halla puhalttaa jokirantojen väliin jäisen sillan,
Pujottaa ränneihin hohtavan kristallisen nauhan,
Se saa tyttöjen posket ruusuina kukkimaan,
Ja meidät näin kesän kukoistusta muistamaan.

Halla antaa vainiolla korskuville hevosille kotkan siivet,
Ja saa niiden sieraimista nousemaan paksut höyrypilvet.
Oi sinä kiivas halla, tule ja kannusta hevoseni
Kantamaan minut kuin nuoli, tunnemmehan tieni.

*Traducerea în limba finlandeză de Tiina PELTONEN
Studentă la Universitatea din Turku*

*V. Alesandri, Opere, I, Poezii, Scriitori români,
Editura pentru Literatură, București, 1966*

MALUL SIRETULUI

Aburii uşori a nopţii ca fantasme se ridică
Şi, plutind deasupra luncii, printre ramuri se despică.
Râul luciu se-ncovoiaie sub copaci ca un balaur
Ce în raza dimineţii mişcă solzii lui de aur.

Eu mă duc în faptul zilei, mă aşez pe malu-i verde
Şi privesc cum apa curge şi la cotiri ea se perde,
Cum se schimbă-n vâlurele pe prundişul lunecos,
Cum adoarme la bulboace, săpând malul năsipos.

Când o salcie pletoasă lin pe baltă se coboară,
Când o mreană saltă-n aer după-o viespe sprintioară,
Când sălbaticile raţe se abat din zborul lor,
Bătând apa-ntunecată de un nour trecător.

Şi gândirea mea furată se tot duce-ncet la vale
Cu cel râu care-n veci curge, făr-a se opri din cale.
Lunca-n giuru-mi clocoteşte ; o şopârlă de smarald
Cată ţintă, lung la mine, părăsind năsipul cald.

SIRET-JOEN RANTA

Öinen usva nousee kuin haave, unelma
Kelluen rantapuiden yllä, on oksien halkoma.
Joki välkehtivä puiden all' lohikäärmeenä kiemurtelee
Ja aamun sarastaessa kultaisia suomujaan liikuttelee.

Päivän koitteessa käyn joen rannalle istumaan,
Katson kun vesi virtaa, pääsee mutkaan katoamaan,
Se kuinka muuttuu laineiksi liukkaassa kivikossa,
Kuinka nukahtaa pyörteisiin, tekee tuhojaan hietikossa.

Kun pehmeäst' vettä kohti taipuu paju suruinen,
Kun jokibarbi syöksähtää perään ampiaisen,
Kun villisorsat lentonsa suunnan vaihtavat
Hakaten vettä, jot' liikkuvat pilvet tummentavat.

Ja karannut ajatukseni vie hitaasti jokilaaksoon,
Se suuntaansa vaihtamatta joen mukana virratkoon.
Kasvusto ympärilläni kuhisee; minua tuijottaa kiinteästi
Smaragdinvihreä lisko, kylmän hiekan jättää vikkellästi.

*Traducerea în limba finlandeză de Hilma RUOKOLAINEN
Studentă la Universitatea din Turku*

*V. Alesandri, Opere, I, Poezii, Scriitori români,
Editura pentru Literatură, București, 1966*

MEZUL IERNEI

În păduri trăsnesc stejarii! E un ger amar, cumplit!
Stelele par înghețate, cerul pare oțelit,
Iar zăpada cristalină pe câmpii strălucitoare
Pare-un lan de diamanturi ce scârție sub picioare.

Fumuri albe se ridică în văzduhul scânteios
Ca înaltele coloane unui templu maiestos,
Şi pe ele se aşează bolta cerului senină,
Unde luna își aprinde farul tainic de lumină.

Onnellinen, tuo öisessä lumimyrskyssä harhailut,
Pysähtyy, on haukunnan kuullut ja hämmästyen havainnut
Suloinen pikkumökki, ikkunoista sen valo loistaa kutsuen,
Siellä matkaaaja vastaanotetaan lämpimästi hymyillen!

Traducerea în limba română de Karin ERIKSSON și Jenni KIRVES
Studente la Universitatea din Turku

CONCERTUL ÎN LUNCA

În poiana tăinuită unde zbor luciri de lună,
Floarea oaspeților luncii cu grăbire se adună,
Ca s-asculte-o cântăreață, revenită-n primăvară
Din străinătatea neagră, unde-i viața mult amară.

Roi de flacări ușurele, lucioli scânteitoare
Trec în aer stau lipite, de *luminărele-n* floare
Răspândind prin crengi, prin tufe o văpaie albăstrie
Ce mărește-n mezul nopții dalba luncii feerie.

Iată, vin pe rând, păreche, și pătrund cole-n poiană
Bujorelul vioi, rumen, cu nălțuța *odoleană*,
Frățiori și *românițe* care se ațin la drumuri,
Clopoței și *măzărele*, îmbătate de parfumuri.

Iată fregada *sulcină*, *stelișoare*, blânde *nalbe*,
Urmărind pe *busuiocul* iubitor de sânuri albe.
Dediței și *garofițe*, pârguite-n foc de soare.
Toporași ce se închină gingașelor *lăcrimioare*.

Vine *cimbrul* de la câmpuri cu *fetica* de la vie,
Nufărul din baltă vine întristat, fără soție,
Și cât el apare galbin, oacheșele *viorele*
Se retrag de el departe, răsând vesele între ele.

În poiană mai vin încă elegante floricele,
Unele-n *condurii doamnei* și-n *rochiți de rândunele*,
Altele purtând în frunte, înșirate pe o rază,
Picături de rouă dulce care-n umbră scânteiază.

Ele merg, s-adună-n grupe, se feresc de buruiene
Și privesc sosind prin aer zburători cu mândre pene,
Dumbrăvenci, ganguri de aur, ce au cuiburi de matasă,
Ciocârlii, oaspeți de soare, rândunele,-oaspeți de casă.

Mierle vii șuierătoare, cucul plin de îngâmfare,
Gaița ce imitează orice sunete bizare,
Stigleți, presuri, macalendri ce prin tufe se alungă
Și duioase turturele cu dor lung, cu jale lungă.

Iată, vin și gândăceii în hlamide smălțuite;
Iată greieri, iată fluturi cu-aripioare pudruite,
Și culbeci care fac coarne purtându-și casa-n spinare...
La ivirea lor poiana clocotește-n hohot mare.

Iată-n urmă și albine aducând în gură miere...
Zburătorii gustă-n grabă dulcele rod cu plăcere,
Apoi sorb limpidea rouă din a florilor potire,
Șoptind florilor în taină blânde șoapte de iubire.

Dar, tăcere!... Sus pe-un frasin un lin freamăt se aude!...

Toți rămân în așteptare. Cântăreața-ncet prelude.
Vântul tace, frunza deasă stă în aer neclintită...
Sub o pânză de lumină lunca pare adormită.

În a nopții liniștire o divină melodie
Ca suflarea unui geniu pintre frunzi alin adie,
Și tot crește mai sonoră, mai plăcută, mai frumoasă,
Pân' ce umple-ntreaga luncă de-o vibra-re-armonioasă.

Gânditoare și tăcută luna-n cale-i se oprește.
Sufletul cu voluptate în estaz adânc plutește,
Și se pare că s-aude prin a raiului cântare
Pe-ale îngerilor harpe lunecând mărgăritare.

E privighitoarea dulce care spune cu uimire
Tainele inimei sale, visul ei de fericire...
Lumea-ntreagă stă pătrunsă de-al ei cântic fără nume...
Macul singur, roș la față, doarme, dus pe ceea lume!

V. Alecsandri, *Opere, I, Poezii, Scriitori români*,
Editura pentru Literatură, București, 1966

MIETSÄN KONSERTTI

Kaukaisella niityllä kuun säteet loistavat,
Niitylle kerääntyvät metsän vieraat parhaimmat,
Ne kuulemaan saapuvat kevään laululintusta,
Jok' palannut on maista vieraista, kurjista.

Liekit hennot parvessa kipinöiden,
Nousevat ilmaan kanssa katkerojen,
Nostattavat liekin sinisen keskeltä oksien, pensaiden
Ja luovat metsän yöhön maailman tarunomaisen.

Katso, saapuu jonossa, pareittain, keskelle niittyä
Virmajuuri korkea seuranaan kämmekkä,
Asterit ja kamomillat matkaan valmistautuvat,
Kissankellot, virnat tuoksuista humaltuvat.

Katso hentoa mesikkää, malva-ystävää,
Sen valkoinen väri basilikaa viehättää.
Kylmänkukat, neilikat aurinko kasvattaa
Eessä arkain kieloin orvokit kumartaa.

Kynteli kera vuonankaalin saapuu pelloiltaan,
Puolisotta, suruissaan, lumme lammeltaan.
Kuinka keltainen se onkaan orvokeista,
Ne hiipivät kauemmas, nauraen toista.

Vielä metsään saapuu kukkia kauniita,
Saapuu köynnöskrasseja sekä peltokiertoja.
Osa astelee päänsä pystyssä,
Lehdillään kastetta, varjoista syntyynyttä.

Kulkevat, käyvät yhteen rikkaruohoilta suojautuvat,
Ja katsovat, kun ylväät linnut lentoon nousevat
On silkkiä sulissa sininärhien, kuhankeittäjien,
On leivoset ystäviä aurinkoisen, pääskyt kotien.

Saapuu mustarastas viheltäen, käki ylpeyttä uhkuen,
Närhi outoja, kummia ääniä matkien,
Tiklit, sirkut, punarinnat seasta pensaiden,
On lempeä tunturikyhyhky vallassa ikävän, kaipauksen.

Katso, saapuvat kuoriaiset kiiltävissä viitoissaan,
Katso heinäsiirkat, katso perhoset, loistetta siivissään,
Ja etanat sarvineen, kotinsa selässään,
Niitty käy nauramaan ne nähdessään.

Katso mehiläiset suussa hunajaa kantavat,
Ja linnut iloissaan satoa makeaa maistavat.
Kukkain lehdiltä kastetta siemailevat,
Rakkauden salasanoja kukille supattavat.

Vaan vaietkaa! Alta saarnien kuuluu pehmeää havinaa!

Metsä odottelee, laululintu hiljaa soittelee.
Tuuli vaiti on, lehvistö tiheä, liikkumaton...
Saapuesssa valon kajon metsä kuin nukkuva on.

Yön rauhassa sävel jumalainen
Läpi lehtien käy lailla hengen,
Kaikki muuttuu kauniimmaksi, sievemmäksi,
Koko metsä soivaksi harmoniaksi.

Taivaalleen jää paikalleen kuu, mielteliäs, vaitelias.
Syvää onnea huokuu henkäys tahdikas,
Tuntuu kuin laulu paratiisin kuuluisi,
Kuin kieloilla enkelparvi soittaisi.

Pajulintu hempeä kertoo ihmetellen
Unesta onnen, saloista sydämen...
Laulu nimetön soi kautta tannerten...
Uinuu unikko punainen, lumoissa laulun sen!

*Traducerea în limba română de Hanna-Riikka KAVASTO
Studentă la Universitatea din Turku*

*Toate poeziile traduse aici sunt luate din
V. Alesandri, Opere, I, Poezii, Scriitori români,
Editura pentru Literatură, București, 1966*

HORA UNIREI

Hai să dăm mână cu mână
Cei cu inimă română,
Să-nvârtim hora frăției
Pe pământul României!

Iarba rea din holde peară!
Peară dușmănia-n țară!
Între noi să nu mai fie
Decât flori și omenie!

Măi muntene, măi vecine,
Vină să te prinzi cu mine
Și la viață cu unire,
Și la moarte cu-nfrățire!

Unde-i unul, nu-i putere
La nevoi și la durere.
Unde-s doi, puterea crește
Și dușmanul nu sporește!

Amândoi sântem de-o mamă
De-o făptură și de-o samă,
Ca doi brazi într-o tulpină,
Ca doi ochi într-o lumină.

Amândoi avem un nume,
Amândoi o soartă-n lume.
Eu ți-s frate, tu mi-ești frate,
În noi doi un suflet bate!

Vin' la Milcov cu grăbire
Să-l secăm dintr-o sorbire,
Ca să treacă drumul mare
Peste-a noastre vechi hotare,

Și să vadă sfântul soare
Într-o zi de sărbătoare
Hora noastră cea frățească
Pe câmpia românească!

VELJESTANSSI

Nyt käsi käteen liittäkäämme
On Romania sydämässämme,
Käykää joukkoomme tanssimaan
Kaikki veljet Romanian maan!

Rikkaruohot pelloista kitkekää!
Vihamiehet maasta hävittäkää!
Kunnes jäljelle jää vain
Kukoistava hyvyys ystävään!

Kaukaa ja läheltä kiirehtikää,
Veljinä kätenne yhdistäkää
Niin yhtä olemme elämässä,
Niin veljiä olemme kuolemassa!

Yksin olen heikko, voimaton
Ain' puute, tuska on
Kaksin voimamme yhdistämme
Niin vihamiehemme nujerramme!

Kaikki olemme perhettä samaa
Samaa verta ja samaa lihaa,
Me samasta puusta veistetyt olemme,
Me kaksin kauemmaksi näemme.

Yhteinen on meidän sukumme,
Yhteinen on kohtalo kansamme.
Veriveljiä olemme toisillemme,
Samaan tahtiin lyö sydämemme!

Milcov-joen rannalle kiiruhtakaa
Kulauksin se kuivattakaa,
Jotta vanha rajamme poistuisi
Ja suureksi tieksi muuttuisi,

Ja armas aurinko näkisi
Juhlapäivänä näin todistaisi
Kun tanssimme veljesten lailla
Armaan Romaniamme mailla!

Traducerea în limba română de Karin ERIKSSON și Jenni KIRVES
Studente la Universitatea din Turku

Săptămâna Filmului Finlandez

8-12 octombrie, Sala Auditorium
Muzeul Național de Artă

Cinematografia finlandeză a fost prezentă în ultimii cinci ani pe ecranele noastre cu prilejul unei tradiționale manifestări, sprijinite cu generozitate și competență de ambasadorii acestei țări în România. În acest an, pentru a cincea oară, ambasada Finlandei organizează **Săptămâna Filmului Finlandez**, ediția aceasta fiind dedicată femeilor și oferind filme realizate în exclusivitate de regizori-femei. De aceea, ea se desfășoară sub titlul **Femei în oglindă** sau **Femei despre femei**.

În cuvântul său de deschidere, E.S. domnul **Pekka Harttila**, ambasadorul Finlandei în România, a spus: "Săptămâna Filmului Finlandez a devenit deja o tradiție. Este a cincea oară când Ambasada Finlandei la București organizează acest eveniment. Filmul reprezintă unul din numeroasele tărâmurii culturale pe care finlandezii și românii își dau întâlnire. Percepția filmelor românești în Finlanda a fost una extrem de pozitivă, ca și cea a filmelor finlandeze în România. Ediția de anul acesta a Săptămânii Filmului Finlandez include filme realizate de către cinci femei-regizor. Fiecare dintre ele are propria-i personalitate, filmele având la rândul lor individualitate și calități proprii particulare. Publicul va fi cel care va judeca în ce măsură se regăsesc în aceste filme trăsături specifice Finlandei sau femeilor finlandeze. Fie ca festivalul să fie din nou un succes! Fie ca publicul să se bucure de ceea ce noi îi oferim!"

Acum zece ani o astfel de ediție dedicată femeilor nu ar fi fost posibilă pentru simplul motiv că nu existau suficient de multe femei-regizor în Finlanda, pentru a acoperi o săptămână întreagă. Acum acest lucru este posibil, grație celor cinci îndrăznețe regizoare prezente cu filme în festival: **Taru Mäkelä**, **Pirjo Honkasalo**, **Kaisa Rastimo**, **Kiti Luostarinen** și **Auli Mantila**. Lucrând fie ca regizor, operator, editor, producător sau scenarist, cele cinci au în spate o vastă experiență în domeniu. Au lucrat în televiziune, cinematografie, radio și publicitate, au realizat documentare și filme artistice, scurtmetraje și filme de lung metraj, au câștigat numeroase premii și distincții atât în țară cât și în străinătate. Pe scurt, sunt niște profesioniste. Și acesta este un motiv

suficient pentru a dedica o săptămână întreagă în exclusivitate "filmelor de femei". Dar la ce ne gândim de fapt când vorbim despre "filmele de femei"? Sunt acestea filme făcute de femei? Sigur, putem spune și asta, pentru că în cazul de față, ele chiar sunt făcute de femei. Sunt ele filme despre femei? Filme pentru femei? Filme feministe? Probabil, într-o măsură sau alta. Cert este faptul că nu se limitează nicidecum la a fi doar atât, ele fiind pur și simplu niște filme bune. Făcute din suflet, cu pasiune, profund originale și pline de fantezie, ele se bucură de abordări, teme și stiluri diverse. Până la urmă, sunt precum femeile pe care le prezintă, tandre și afectuoase, crude și neiertătoare, și întreaga gamă dintre cele două extreme. Feminine? Să zicem. Finlandeze? S-ar putea. Universal valabile? Cu siguranță.

Femei în oglindă

taru mäkelä - sora cea mică (1999)

pirjo honkasalo - înghițitorul de flăcări (1998)

kaisa rastimo - dulce-amar (1995)

kiti luostarinen - forme feminine (1997), marea iubire-povești (1999)

auli mantila - colecționara (1997)

Festival organizat cu sprijinul deosebit al Centrului Cultural SINDAN

 Taru Mäkelä, regizoare, născută în 1959. A debutat în televiziune în anii '80, continuându-și activitatea cu filme documentare. *Sora cea mică* (1999) este primul film de ficțiune al regizoarei, conceput ca primă parte dintr-o trilogie despre Cel de-al II-lea Război Mondial. A absolvit secția de film a Universității de Artă și Design din Helsinki. Filmul *Sora cea mică* își plasează acțiunea în 1941. Încercând să-și învingă durerea și să depășească greua încercare provocată de pierderea soțului în război, tânăra Katri se oferă să lucreze voluntar într-un spital militar. Un vechi prieten din copilărie aflat pe front, un pacient fermecător din spital și imaginea soțului dispărut sunt cele trei figuri masculine care preocupă gândurile eroinei. Atunci când Eero, prietenul din copilărie, dezertează, iar viața lui se află practic în mâinile ei, Katri se vede pusă în situația de a lua o hotărâre. Este o poveste de dragoste reușită și un film emoționant care nu pierde nimic prin asumarea acestui statut. Un film de război, în același timp, chiar dacă e vorba de războiul purtat pe frontul de acasă. O poveste inițiată totodată, povestea unei femei, care, pusă față în față cu moartea și cu toate celelalte nenorociri, se vede nevoită să se maturizeze peste noapte. Acest film reprezintă debutul artistic al lui Taru Mäkelä, regizoare cu experiență în filmul documentar, avându-i în rolurile principale pe Veera Kiiskinen, Kai Lehtinen și Tarmo Ruubel.

 Pirjo Honkasalo, născută în 1947. Regizoare, operator de film. Ea a lucrat ca operator de film din 1969, iar în anii '70 ca regizor, editor, operator, producător, scenarist. A regizat patru filme artistice, patru documentare și numeroase alte filme de scurtmetraj și de televiziune. A absolvit secția de film a Universității de Artă și Design din Helsinki. Filmul *Înghițitorul de flăcări* (1998) prezintă viața a două surori gemene, Helena și Irene, care, după ce mama le-a abandonat, sunt crescute mai întâi de către bunica lor (o comunistă convinsă, care le strigă Vladimir și Ilici), iar apoi ajung într-un orfelinat. Mama gemenelor revine în viața fetelor împreună cu Ramon, un trapezist spaniol, care, convins de potențialul Irenei, o cooptează pe aceasta în echipa lui de trapeziști și pleacă în turneu în Europa Centrală. Helena este sfătuită în permanență să stea în culise și să o ajute pe sora ei. Până la urmă, atunci când Irene se va accidenta serios, căzând de la înălțime, Helena va fi cea căreia îi va reveni sarcina de a avea grijă atât de mama cât și de sora sa. Filmul urmărește destinele celor trei femei din timpul Celui de-al II-lea Război Mondial până în zilele noastre. Este o poveste despre dragoste și despărțire, despre durere și suferință, transmise parcă din generație în generație. Proiectat în peste 30 de țări și premiat la festivalurile de film de la Los Angeles, Locarno, Rouen și Torino, *Înghițitorul de flăcări* este considerat, deocamdată, filmul cel mai de succes al regizoarei Pirjo Honkasalo. Este și filmul de debut al actrițelor Elena Lieve și Elsa Saisio.

 Kaisa Rastimo, născută în 1961, regizoare. Face filme de scurtmetraj și documentare din anul 1988. Realizează două filme artistice, *Dulce-amar* (1995) și *O tragedie respectabilă* (1999). A absolvit secția de film a Universității de Artă și Design din Helsinki. În filmul *Dulce-amar* (1995), Anna, o tânără de 27 de ani, așteaptă dintotdeauna o întâlnire care să-i schimbe viața, iubirea care să-i transforme viața într-un miracol. Ea caută ceea ce-și dorește, eșuează în această căutare, aceasta doar până în noaptea magică a solstițiului de vară, atunci când îi va ieși în cale Lauri. Paradoxal, Anna e gata să lase fericirea să-i scape printre degete. Tânjind după o iubire eternă, perfectă, ireală, ea riscă să piardă fericirea firească de lângă ea. Filmul este o comedie romantică, cu tot arsenalul de flori, dantele și scoici. Un film care împrumută din nebunia variantei feminine moderne a lui Don Quijote, eroina fiind o romantică incorrigibilă, gata să lupte oricând împotriva piedicilor care ar apărea în calea împlinirii visului său de iubire. Interpretarea rolului Annei i-a adus actriței Päivi Akonpelto premiul pentru cea mai bună actriță finlandeză a anului 1995.

 Kiti Luostarinen, regizoare, scenaristă, născută în 1951. Este realizator independent de filme documentare din 1990, cu experiență anterioară de fotograf și grafician. Face șase documentare de lungime medie și alte câteva

scurtmetraje. Licențiată în pedagogie, la Universitatea din Helsinki. Filmele regizoarei Kiti Luostarinen au fost prezentate în peste 20 de festivaluri internaționale și au obținut numeroase premii, cum ar fi premiul pentru cel mai bun documentar nordic, premiul "Golden Gate Award", ca și premiul publicului la "Filmes de Femmes", Creteil - Franța -, în 1997. Prezentăm, în continuare, două filme documentare care tratează teme ce pot fi considerate strict feminine, dar, fără îndoială, sunt interesante și pentru publicul masculin: *Forme feminine* (1997) și *Marea iubire - povești* (1999). Filmul *Forme feminine* (1997) încearcă să prezinte trăirile unei femei, pornind de la plăcerea dar și neplăcerile pe care ți le oferă faptul de a fi femeie. Cu umor cald și fină autoironie, 50 de femei de toate vârstele, formele și dimensiunile, ne vorbesc despre schimbarea din față în femeie, despre maturizare și îmbătrânire. Subiectul atins, dar și calitatea artistică a filmului, garantează succesul la publicul feminin. Al doilea film, *Marea iubire - povești* (1999) este o mărturie a puterii dragostei. Oameni obișnuți își împărtășesc poveștile de iubire. Vom întâlni cupluri de tineri îndrăgostiți, dar și cupluri cu experiență de zeci de ani, cu multe amintiri frumoase, precum și situații în care partenerii s-au redescoperit după o lungă despărțire. Cursul firesc al vieții de zi cu zi este punctat din loc în loc cu fotografii alb-negru, surprinzând momente de tandrețe din viața cuplului. Filmul oferă o viziune optimistă a iubirii, într-o lume modernă, și sugerează faptul că, indiferent de vârstă, fiecare dintre noi are dreptul să iubească.

Auli Mantila, născută în 1964, este regizoare și scenaristă. A realizat două filme artistice, câteva filme de scurtmetraj și piese radiofonice. Scrie scenarii de film și televiziune. A absolvit secția de film a Universității de Artă și Design din Helsinki. *Coleționara* (1997) ne-o prezintă pe Eevi, care locuiește în apartamentul surorii ei, Ami, și nu dă nici un semn că ar avea intenția să se mute într-altă parte. Sătulă de această stare de fapt, Ami o dă afară până la urmă pe sora sa, pentru a se muta împreună cu prietena ei. Enervată teribil, Eevi îi fură surorii ei banii, mașina, și dispăre, nu înainte de a da foc apartamentului. Hoinărind fără țintă, Eevi agață un autostopist pe nume Jusu, căruia îi promite că îl va duce oriunde vrea el să meargă. Tânărul respinge avansurile sexuale ale fetei, iar acest lucru îl va costa scump, căci el nu va mai ajunge niciodată la destinație. Din acel moment Eevi nu va mai ști să accepte un refuz. Este un film despre o tânără obsedată periculos de nevoia de dragoste, posesivă până la extreme, într-un mod în care, pe undeva, suntem fiecare dintre noi. Un film deloc cosmetizat, cu unele secvențe incomod de urmărit. Filmul este debutul convingător al scenaristei-regizoare Auli Mantila, cu actrița Leea Klemola în primul său rol principal, pentru care a și fost premiata la festivalurile de film din Finlanda, de la Mannheim, Salonic și Rouen în 1997 și 1998.

Marilena ALDEA

MARIN SORESCU

JOONA

Nelinäytöksinen tragedia

Henkilöt:

JOONA	kalastaja
KALASTAJA I	iättömiä,
KALASTAJA II	figuratiivisia

Kuten kaikki hyvin yksinäiset ihmiset, Joonakin puhelee kovalla äänellä itseksensä, esittää kysymyksiä ja vastaa niihin, käyttäytyy koko ajan ikään kuin näyttämöllä olisi kaksi henkilöä. Hän jakautuu kahtia ja palaa taas yhdeksi oman sisäisen elämänsä vaatimusten ja näyttämöllisten tarpeiden mukaan. Tämä yksilön muuntautuminen on näyteltävä joustavasti ja mahtailematta.

Jos rooli vaikuttaa liian raskaalta, toinen näyttelijä voi esittää kaksi viimeistä näytöstä.

II NÄYTÖS

Ensimmäisen kalan sisällä. Pesusieniä, pieniä luita, leviä, vedenalainen sekasotku. Vaikutelma siitä, kuin olisi merenpohjassa ja samaan aikaan muutamia elementtejä, jotka luovat tunteen jättimäisestä mahasta. Näyttämön pimeimmät nurkat voisivat liikkua rytmikkäästi sisään ja ulos: kuten kalan ruoansulatus. Näyttämö aluksi puoliopimeä. Joona seisoo keskellä näyttämöä ja haparoi järkyttyneenä käsillään.

- Minusta tuntuu, vai onko jo myöhä?
- Kuinka aika onkaan kulunut!
- Minussa alkaa olla myöhä. Katso, oikeassa kädessäni on jo pimeää, ja akaasiapuussa talon edessä. Minun täytyy sammuttaa silmäluomellani kaikki esineet, jotka ovat vielä valaistut: tohvelit sängyn vieressä, vaatenaulakko ja taulut. Loppua mammonaa, mitä ympärillä näkyy täältä tähtiin, ei ole minun järkeä ottaa, se jatkaa palamistaan. Ja olen jättänyt sanat muistokseni, että edes